

Kohtunikuabieksami komisjon

Ele Liiv, kohtunikuabieksami komisjon

Komisjoni tööst

Kohtunikuabieksami komisjoni liikmed valiti eelmisel täiskogul 2007. a, aluseks kohtute seaduse § 119. Komisjoni liikmed kinnitati viimati justiitsminister Rein Langi 12. veebruaril 2009. a käskkirjaga ja sinna on viimase kahe aasta jooksul kuulunud lisaks ettekandjale Ene Jõgi ja Neeme Laane (kohtunikuabidena), Mari-Liis Parmas (notarina), Üllar Roostoja (teise astme kohtunikuna) ja Orvi Tali (esimese astme kohtunikuna). Lisaks on meil 5 asendusliiget, kui keegi liikmetest osaleda ei saa. Komisjoni esimees on Piret Saartee – Justiitsministeeriumi õigusloome ja arenduse talituse nõunik.

Komisjoni töö on toimunud elektroonilise suhtlemise ja telefoni teel, koos me ei käi. Igal koosolekul on juhataja ning protokollija ja neid funktsioone on täitnud Justiitsministeeriumi töötajad. Korralduslikult näeb asi välja nii, et kõigepealt saadetakse komisjonile ettepanek päevakorraga, seejärel peetakse koosolek, kus arutatakse küsimusi, nt keda eksamile lubada, kinnitatakse eksami aeg ja lahendatakse muud korralduslikud küsimused. Eksameid, millest osavõtjate töid oleme kontrollinud, on viimasel paaril aastal olnud neli. Eksamil osalejate arv ei ole olnud suur, 2–4 inimest, seetõttu ei ole ka kontrollitavate tööde hulk suur.

Eksami korraldus

Oma töös lähtume justiitsministri 15. mai 2006. a määrusest "Kohtunikuabiks nimetamise nõuded ja kord". Eksam on kirjalik, kestab 4,5–5 tundi ja koosneb nii teoreetilisest osast kui ka kaasuste lahendamisest. Enne saab iga komisjoni liige ülesande koostada kas teoreetiline küsimus (teemad on: kaubandus- ja ühinguõigus, kohtumenetlus, pärimisõigus, asjaõigus, pankrotiõigus ja tsiviilõiguse üldosa) või kaasus. Kaasused puudutavad tulenevalt eksamisooritajate spetsiifikast kinnistusraamatu- ja registriõigust, võivad aga sisaldada ka küsimusi eelnimetatud tsiviilõiguse valdkondadest. Et parandamisel ei tekiks väärarvamusi ja subjektiivsust hindamisel, tuleb kaasuse koostajal esitada komisjonile kaasus koos vastusega.

Eksamitööde autorid ei ole komisjonile teada, eksam toimub märgusõnade all ja nii teooriaküsimustele vastamiseks kui ka kaasuste lahendamiseks on lubatud kasutada õigusakte. Muude materjalide, sh kommenteeritud õigusaktide kasutamine eksamil on keelatud. Eksamitöid vaatavad läbi nii küsimuse kui ka kaasuse koostanud isik ja lisaks kontrollib teine komisjoni liige. Hindamine toimub skaalal 0–5. Kui ühe osahinde keskmine on 0, nt ühe teooria küsimuse vastus, siis eksamit sooritamaks ei loeta. Kui kahe hindaja eksamipallide vahe on 2 palli või rohkem, võib komisjoni esimees määrata kolmanda hindaja. Sellega peaks olema tagatud, et hindamine on objektiivne. Eksam on osutunud raskeks, on kordi, kus osalenud kolmest kandidaadist on läbi saanud vaid üks. Korduseksami sooritamise võimalus on sellisel juhul kolme kuu pärast.

Eksamitööde parandamine on nii mõnigi kord ilmsiks toonud, et kahel juristil võib olla erinev lähenemine sama tulemuseni jõudmiseks, ja võimaldanud lugeda värsked ja huvitavaid mõtteid nii mõnegi kaasuse lahendamisel või teoreetilise küsimuse üle arutlemisel.